ר' יהודה אומר עמוקה עשרה [א]ואין גבוהה עשרה מטלטלין מתוכה לים אבל לא מן הים לתוכה מ"ש מן הים לתוכה דלא דקא מטלטלין מכרמלית לרה"י מתוכה לים נמי קמטלטל מרשות היחיד לכרמלית אלא לאו אחודה וש"מ [ב]כחו בכרמלית לא גזרו ש"מ אמר רב הונא [ג]הני [ד]ביצאתא דמישן אין מטלטלין בהן אלא בארבעה ולא אמרן אלא שאין בפחות משלשה ארבעה אבל יש בפחות מג' ארבעה לית לן בה ואי מלינהו קני ואורבני לית לן בה מתקיף לה רב נחמן ולימא גוד אחית מחיצתא מי לא [ה]תניא ר' יוסי בר' יהודה אומר נעץ קנה ברה"ר ובראשו טרסקל וזרק ונח על גביו חייב אלמא אמרינן גוד אחית מחיצתא ה"נ נימא גוד אחית מחיצתא מתקיף לה רב יוסף ולא שמיעא להו להא דאמר רב יהודה אמר רב ומתו בה משום רבי חייא ותני עלה [ו]וחכמים פוטרין אמר ליה אביי ואת לא תסברא והתניא [ז]עמוד ברה"ר גבוה עשרה ורחב ד' ואין בעיקרו ד' [ח]ויש בקצר שלו ג' וזרק ונח על גביו חייב אלמא אמרינן גוד אחית מחיצתא הכא נמי גוד אחית מחיצתא מידי איריא התם הויא ליה מחיצה שהגדיים בוקעין בה הכא הויא לה מחיצה שאין הגדיים בוקעין בה א"ל רב אחא בריה דרב אחא לרב אשי גבי ספינה נמי הא איכא בקיעת דגים א"ל בקיעת דגים לא שמיה בקיעה ומנא תימרא [ט]דבעא מיניה רבי טבלא [י]מרבין מחיצה תלויה מהו שתתיר בחורבה וא"ל אין מחיצה תלויה מתרת אלא

עמוקה. הספינה: **עשרה.** לתוכה דהוה רשות היחיד: **ואין גבוהה.** שפתה י' מן המים כגון שמשוקעת במים מכובד משאה: **מטלטלים מתוכה לים.** דרך דופנותיה כגון שופכין כדמפרש ואזיל דכחו בכרמלית לא גזרו: **אבל לא מן הים לתוכה.** דאין תשמיש מן הים לתוכה דרך דפנות שאם ימלא וישליך על הדפנות ירדו לקרקעית הספינה ולהכי נקט עמוקה י' דאי אינה עמוקה י' היא גופה כרמלית ומטלטל להדיא אף מן הים לתוכה. ואין גבוהה נמי (א) י' דוקא נקט דאי גבוהה י' מותר לטלטל מן הים לתוכה דמכרמלית לרה"י דרך מקום פטור קא מטלטל דצריך להגביה את ידו למעלה מי' ואע"ג דברשות דאורייתא מרה"ר לרה"י מיחייב בכה"ג (לעיל דף ח.) כרמלית מיהא דרבנן היא ולא גזור: **אלא לאו אחודה.** שופך שופכים על חודה והן יורדין דרך דפנותיה לים: **ביצאתא.** ספינות קטנות וקצרות מלמטה עד כחודו של סכין שקורין קוייט"י: **אין מטלטלין בתוכן.** דלאו רה"י נינהו שאין ברחבן ארבעה מלמטה לפיכך אין מחיצותיהן מחיצות: **ולא אמרן אלא.** בשקצה שלהן גבוה שלשה שאין רחב ד' למטה בעוד שלא הגביה ג' מקרקעיתו ואפי' יש ברחבו י' גובה לא משתרי דכיון דתחתונות לאו מחיצה נינהו הוה ליה תלויה: **אבל יש בפחות מג' גובה רוחב ד'.** שעד שלא הגביהו ג' הרחיבו ד' הרי הן כמי שקרקעיתן עולה עד כאן ומחיצותיהן מחיצות: **ואורבני.** ערבה דקה: **ואי מלינהו.** עד מקום רחבן הרי הן כשרות לטלטל אם יש משפת רוחבן ולמעלה י': **ולימא גוד אחית.** מכנגד מדת רחבן העליון ולמטה כאילו הן יורדות עד הקרקע מבחוץ: **טרסקל.** אין עמוק י' ואנו מודדים לו גובה י' שמדת הקנה עולה לו בגובהו והקנה אין רחב ארבעה אלא שאנו אומרים במחיצות הטרסקל גוד אחית ונמצאו מקיפות את הקנה והוו להו היקף המחיצות מן הקרקע ולמעלה לשוייה ראשו רה"י ואם זרק מרה"ר ונח על גביו חייב: **ומתו בה.** יש שמתין כדבר להכריע ולומר שר' חייא אמר: **וחכמים פוטרין.** אלמא לא אמרי' גוד אחית להתיר מחיצה תלויה: **ואת לא תיסברא.** דאמרי' כה"ג: **ואין בעיקרו.** רחב ד': **ויש בקצר שלו ג'.** אותו קצר של עיקרו שאינו רחב ד' יש בו גובה ג' והיינו רבותא דליכא למימר לבוד ממקום שכלה רחבו לקרקע אפ"ה הוי רה"י: **דאמרי' גוד אחית מחילה.** סביב מחיצותיה מכנגד רחבה ולמטה כאילו הוא כולו שוה: **ה"נ.** בביצאתא דמישן נמי נימא גוד אחית: **מידי איריא התם כו'.** כולה אביי אמר לה לרב יוסף דהא דמייתי ראיה (ב) וחכמים פוטרים כלום ראיה היא לכאן הא דטרסקל דקפטרי רבנן: **משום דהויא מחילה שהגדיים בוקעין בה.** מלמטה בארץ תחת מחיצות הטרסקל שהם פשוטות להלן מן הקנה לכל צד ובקיעת גדיים מעכבת מלמימר גוד אחית שהרי עוברין תחתיה אבל בספינה ליכא בקיעת גדיים שאין לך עובר תחתיהן וכן בעמוד אין דרך להתחכך בו ולעבור תחת שיפועו שאינו אלא מעט: **בקיעת דגים לא שמה בקיעה.** לפי שאינן נראין: **בחורבה.** שדרך להיות בה מחיצות שנפלו תחתיהן וקיימות מלמעלה ותלויות: **מהו שתתיר.** לטלטל בחורבה שלא תהא כפרוצה לרה"ר:

רבי יהודה אומר עמוקה י' ואין גבוהה י' מטלטלין מתוכה לים. וא"ת היכי מייתי סייעתא מדרבי יהודה כיון דרבנן פליגי עליה ואור"י דהכא לא פליגי אלא בעמוקה י' וגבוה י' דרבנן סברי דמכרמלית לרה"י דרך מקום פטור אסור אע"ג דרשויות דרבנן ור' יהודה שרי אבל בעמוקה י' ואינה גבוהה י' לטלטל מתוכה לים לא פליגי עליה רבנן והכי איתא בתוספתא [פי"א] דספינה שהיא גבוהה י' ועמוקה י' אין מטלטלין מתוכה לים ולא מן הים לתוכה ר' יהודה אומר אם עמוקה י' ואין גבוהה י' כו' וה"ק ר' יהודה בעמוקה י' וגבוהה י' לא מבעי' דמותר לטלטל טלטול גמור הואיל ודרך מקום פטור קא מטלטל אלא גם באינה גבוהה י' יש תקנה לטלטל כגון ע"י כחו כדמפרש הש"ס וקשה לר"י דהשתא לרבי יהודה שרי טלטול דרך מקום פטור ברשויות דרבנן ואפילו רבנן לא פליגי אלא בשאינו עושה הנחה במקום פטור ובפרק כילד משתתפין (עירובין דף פז:) פריך לזעירי דאמר אסור להחליף דרך מקום פטור מכרמלית לרה"י ולזעירי קשיא פלוגתא דרשב"ג ורבנן דפליגי בהא ומשני לה והשתא הא תנאי דהכא דלא כוותיה וי"ל דמ"מ הני תנאי דהתם כיון דמצי לאוקמי כוותי' מוקים להו: **עמוקה י' ואין גבוהה י'.** מהכא אין להקשות למ"ד לעיל מארעא משחינן דהכא מיירי בדליכא זיז כל שהוא להיכרא:

הני ביציתא דמישן. לפירש"י דמפרש שהן קצרות מלמטה קשה דכי היכי דבטיל מדין רה"י משום דלית בהו ד' ה"נ ליבטיל מדין כרמלית כדאמר בפ"ק (דף ז.) דאין כרמלית פחותה מד' ואקילו בה רבנן מקולי רה"י דאי הוי מקום ד' (ג) כרמלית ואי לא מקום פטור ועוד מאי פריך לימא גוד אחית מחילה מה מועיל שיהא המחיצות מבחוץ כיון שמבפנים אין שם ריוח מקום ד' ולא נימא תשמישם ודופן הספינה שבקצר מבטל גוד אחית כמו מלוקה במחצלת דלעיל ועוד למה לי מלינהו קני ואורבני אע"ג דלא מלאן כיון דיכול למלאות חשיב רה"י כדאמר בפרק חלון (עירובין דף עח.) משום דאי בעי מנח עליה מידי ומשתמש גבי מלאו כולו ביתידות ונראה כפר"ח דביליתא הם ספינות קטנות העשויות להלך באגמים ועל שם שמהלכות על בלעי המים קרי להו ביליתא ויש להם דפנות וקרקעית העשויות נסרים נסרים ויש חלל בין הנסרים והמים נכנסין שם ויושבין בה כמו במים והיא עשויה כך שאפילו תתהפך אינה נטבעת לעולם וקאמר רב הונא כיון שהיא פרולה דינה ככרמלית ואין מטלטלין בה אלא בד' ולא אמרו אלא בזמן שאין בין נסר לנסר חלל פחות מג' אבל אם יש בין נסר לנסר חלל פחות מג' כלבוד דמי ואע"ג שהמים נכנסין בה לא חיישינן ונראה דל"ג שאין בפחות מג' ד' ואי מילא כל החלל קני ואורבני מותר לטלטל בכולה:

מתקיף לה רב נחמן. למה לך כולי האי לימא גוד אחית מחילתא מי לא תניא רבי יוסי ברבי יהודה אומר וכו' אלמא רואין כאילו דופני הטרסקל יורדין עד עיקרו של קנה ה"נ רואין כאילו דופני הספינה עקומין ומסבבין הנסרים ומגלאו הנסרים מחוברין: **וזרק** ונח על גביו חייב. למאי דס"ד השתא דאין חילוק בין מחילה דמים לשאר מחילות וס"ד נמי דלא פליגי רבנן עליה דרבי יוסי ברבי יהודה לא מני לאקשויי אמאי הא תנן בפ' כילד משתתפין (עירובין דף פז:) גזוזטרא שהיא למעלה מן המים אין ממלאין הימנה אא"כ עשו לה מחילה י' מה צריך מחילה י' בלא מחילה י' תסגי כמו בטרסקל דדוקא על גביו חשיב ליה ר' יוסי ברבי יהודה רה"י אבל למטה לא דלהכי לא אהני גוד אחית אי נמי הא דבעינן גבי גזוזטרא מחילה י' היינו לטלטל אבל לזרוק לא בעי מחילה י' כמו בטרסקל והכא הכי פריך לימא גוד אחית דכי היכי דלא"ר יוסי בר' יהודה גוד אחית כשאין שם מחילה י' למיהוי רה"י להתחייב ה"נ בספינה שיש שם מחילה י' אית לן למימר גוד אחית אף לטלטל: **ויש** בקצר שלו ג'. פי' בקונט' גבוה ג' מן הארץ וקשה דאם הוא דק הרבה כמו קנה הוי כמו טרסקל ומבטלי בקיעת גדיים גוד אחית ונראה לר"י דהאי בקצר שלו ג' היינו שיש בעובי הקצר ג' ולמעלה רחב ד' שייך ביה גוד אחית: **ומנא** תימרא דבעא מיניה ר' טבלא כו'. וא"ת אמאי לא פשיט טפי ממתני' דכילד משתתפין (שם פז:) גזוזטרא שהיא למעלה מן המים וכו' דמשתרי במחילה דלמעלה ואור"י דאי ממתניתין ה"א דה"ה אף בשאר מחילות שאינן של מים מתרת מחילה תלויה ולהכי מייתי מרבי טבלא דמפרש הטעם קל הוא שהקילו חכמים במים:

פשיטא

מסורת הש"ס

א) [לקמן קמא.], ב) [כ"ב כג.], ג) לעיל דף ה: עירובין לג:, ד) עירובין יב. יזף פז: יזף מח. יזף פו:, ה) [נ"ל מרב], ו) [נ"ל אמר ר"ה ולא].

* * *

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אבל לא וכו' ואין גבוה י' נמי דוקא: (ב) ד"ה מידי איריא וכו' דמייתי ראיה מדתני וחכמים כצ"ל והד"א עם ד"ה תשים: (ג) תוס' ד"ה הני וכו' דאי הוי מקום ד' הוא דהויא כרמלית:

* * *

גליון הש"ס

גמ' ויש בקצר שלו ג'. ע' עירובין ד' לג ע"א תוס' ד"ה וכלכלה:

* * *

רב נסים גאון

הויא לה מחיצה שהגדיים בוקעין בה. עיקר דילה במסכת כלאים פרק ד' מחיצת הקנים אם אין בה קנה לחברו ג' טפחים כדי שיכנס הגדי הרי זו מחיצה. ובתוספתא בפרק (ג') כל שהוא פחות מג' צריך שלא יהא בין קנה לחברו ג' טפחים כדי שלא יכנס הגדי דלאלך עלי אן [הנה מוכח מזה] כל מחיצה שהגדיים בוקעין בה אינה מחיצה. ומשכחת לה בפרק אחד מן עירובין (דף יד:).

* * *

רבינו חננאל

ר' יהודה אומר עמוקה י' ואינה גבוהה י' מטלטלין מתוכה לים אבל לא מן הים לתוכה. ואוקימנא להאי דתני מטלטלין מתוכה לים על חודה של ספינה שהן דפני הספינה, וש"מ כחו בכרמלית לא גזרו רבנן. פי' עמוקה י' ואינה גבוהה י', כגון ששוקעה מחיצתה בים ובשאה ספינה עמוקה של ספינה מבפנים הויא [י'] טפחים ופעמים יותר. אבל משפת הים ולמעלה עד שפת הספינה, כיון שנשתקעו מקצת מחיצותיה בים לא הוי גבוהה י' ונמצאת הספינה רה"י והים כרמלית. לפיכך הוצאה מן הספינה דרך כחו לא גזרו רבנן אבל להכניס דלא אפשר דרך כחו לא. ירושלמי א"ר אבין לבה מן הים לתוכה אסור, מפני הסכנה. אמר רב הונא הני ביצייתא דמישן אין מטלטלין בהן אלא בד' אמות. פי' ביצייתא, ספינות קטנות העשויות לתשמיש הנהרות. כי כשבאות להיכנס במקום מהלכות לפניה ורואין הקלו המים אם לאו, ואם רואין כי קלו המים משליכין העוגין בים שקון ברזילים [גדולים] ומעמידין אותה שם. ועוד עשויות לצאת בהן בני הספינה ליבשה ולכנוס בהן ולטעון ולפרוק הספינה האנתיקי שבה, ומתוך שהן קלות ומהלכות על ביצת המים לפיכך הם נקראות ביצייתא. מישן, שם מקום. וגרסינן מכר את ביצייתא, סוסכים אומר מכר את הדוגית, ואמר רבא ביצית ודוגית חדא מלתא היא. ומפני שכישו הוא מקום אנמי מים, עושין ביצית ודוגית להלך בהן באגמים ויש להן דפנות שהן מחיצותיה, וקרקעיתה עשויה נסרין נסרין וביניהן חלל ומי הים והנהר נכנסין בה. ונמצאו המים עולין בה כמו כסא ישבין, ועושין אותה כך

רבינו חננאל (המשך)

הנסרים קני ואורבני, מותר לטלטל בכולה. ואתקיף עליה רב נחמן למה לך כולי האי, לימא גוד אחית מחיצתא, פי' ראה בלבך כאלו אתה חותך כמין קולף מן המחיצות שהן דפני הביצית ומצעי בקרקעיתא, ונמצאו הנסרים כולן כאלו מחוברות הן. מי לא תניא ר' יוסי בר' יהודה אומר נעץ קנה ברה"ר והניח בראשו טרסקל רחב ד"ט וזרק מרה"ר ונח על גביו חייב, אלמא אמרינן גוד אחית מחיצתא ורואין כאילו דפני הטרסקל יורדין עד עיקרו של קנה וכאילו יש בעיקרו ד' טפחים, הכא נמי נימא כאילו דפני הספינה עקומין ומסבבין הנסרים. ודחה רב יוסף להא דרב נחמן ואמר ליה משום ר' חייא אמרו וחכמים פוטרין, אלמא רבנן סברי לא אמרינן גוד אחית מחיצתא וחולקין על ר' יוסי בר' יהודה. ודחה אביי להא דרב יוסף בתרתי חדא הא, איני והתניא עמוד ברה"ר גבוה י' ורחב ד' ואין בעיקרו ד' ויש בקצה שלו ג' וזרק ונח ע"ג חייב אלמא אמרינן גוד אחית מחיצתא, כלומר רואין כאילו ראשו הרחב שעל ראשו מגיע עד עיקרו. ועוד אפילו תימא רבנן דפליגי עליה דר' יוסי ברבי יהודה, התם בקנה שנעץ והניח טרסקל בראשו לא אמרינן גוד אחית מחיצתא. התם טעמא מאי דכיון שהגדיים בוקעין בעיקר הקנה ועוברין תחת הטרסקל מוכחא מלתא דלית ליה מחיצתא כלל, אבל בספינה כיון שאין הגדיים בוקעין באותו חלל שבין הנסרים אפילו רבנן מודו דכי האי גוונא אמרינן גוד אחית מחיצתא. ולא מצא רב יוסף תשובה בשתיקתו, והשיב רב אחא לאביי, ספינה נמי הא איכא בקיעת דגין, וכשם שאין אומרים בקנה שיש בראשו טרסקל גוד אחית מחיצתא מפני הגדיים שבוקעין בו, כך הספינה

עין משפט נר מצוה

לב א מיי' פט"ו מהל' שבת הלכה כ סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סי' שנה סעיף א:
לג ב טוש"ע א"ח סי' שסב סעיף ג בהג"ה:
לד ג מיי' פי"ד מהל' שבת הלכה יח:
לה ד מיי' שם הל' ט:

* * *

לעזי רש"י

קוייט"י [קרייט"ש]. סירה קטנה.

* * *

מוסף רש"י

ביצאתא. הן ספינות שטוליהן חדים ואין בשוליהן רוחב ד' ולמעלה הן הולכות ומתרחבות הרבה ומתוכהן גבוהות (עירובין לג:). דמישן. מישן נהר קטן ואין מהלכין בו אלא ספינות קטנות (רשב"ם ב"ב עג.). אין מטלטלין בהן אלא בד' אמות. דלאו רה"י נינהו, ואע"פ דגבוהים עשרה ורחבן ארבעה מלמעלה, הואיל ובשוליהן לא הוי ארבעה (עירובין לג.). ובראשו טרסקל. סל רחב ד' (עירובין לג.). וזרק, מרה"ר, ונח על גביו חייב. שהרי זרק מרה"ר לרה"י, אע"ג דקנה אין רחב ד' דאמרינן גוד אחית (שם).

שאפילו אם תתהפך על פניה אינה נטבעת לעולם. ואמר רב הונא כיון שהיא פרוצה, בכרמלית דינה ואין מטלטלין בה בשבת אלא בארבע [אמות]. ולא אמרו אלא בזמן שאין בין נסר לנסר חלל פחות מג' טפחים. אבל יש בין נסר לנסר חלל פחות מג' טפחים, כיון דכל פחות מג' כלבוד דמי רואין אלו הנסרים כאילו מחוברין איש אל אחיו הן, ואע"פ שהמים נכנסין בה לא חיישינן, ובה"י היא ומותר לטלטל בכולה. וכן אם היו נסרין פחות מד' ויש בין זה לזה (יותר) [פחות] מג', או ג' ומילאו את החלל שבין

אין אומרים גוד אחית מחיצתא מפני הדגים שבוקעין בו. כדגרסינן בעירובין פרק ראשון אמר רבא עשה לחי למבוי והגביהו מן הקרקע ג' או שהפליגו מן הכותל ג', לא עשה כלום דהויא לה מחיצה שהגדיים בוקעין בה. ודחה רב אשי להא דרב אחא ואמר ליה בקיעת דגין לאו שמה בקיעה, דהא מחיצה תלויה מתרת במים כרב ואע"פ שהגדיים בוקעין בה, אלמא בקיעת דגים לאו שמה בקיעה ואין מחיצה תלויה מתרת בחורבה, כרבא בלחי שהגביהו מן הקרקע דהויא מחיצה שהגדיים בוקעין בה.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones